

Přednáška pro VIII. jarní semestr magisterského studia

MIMOŘÁDNÉ OPRAVNÉ PROSTŘEDKY

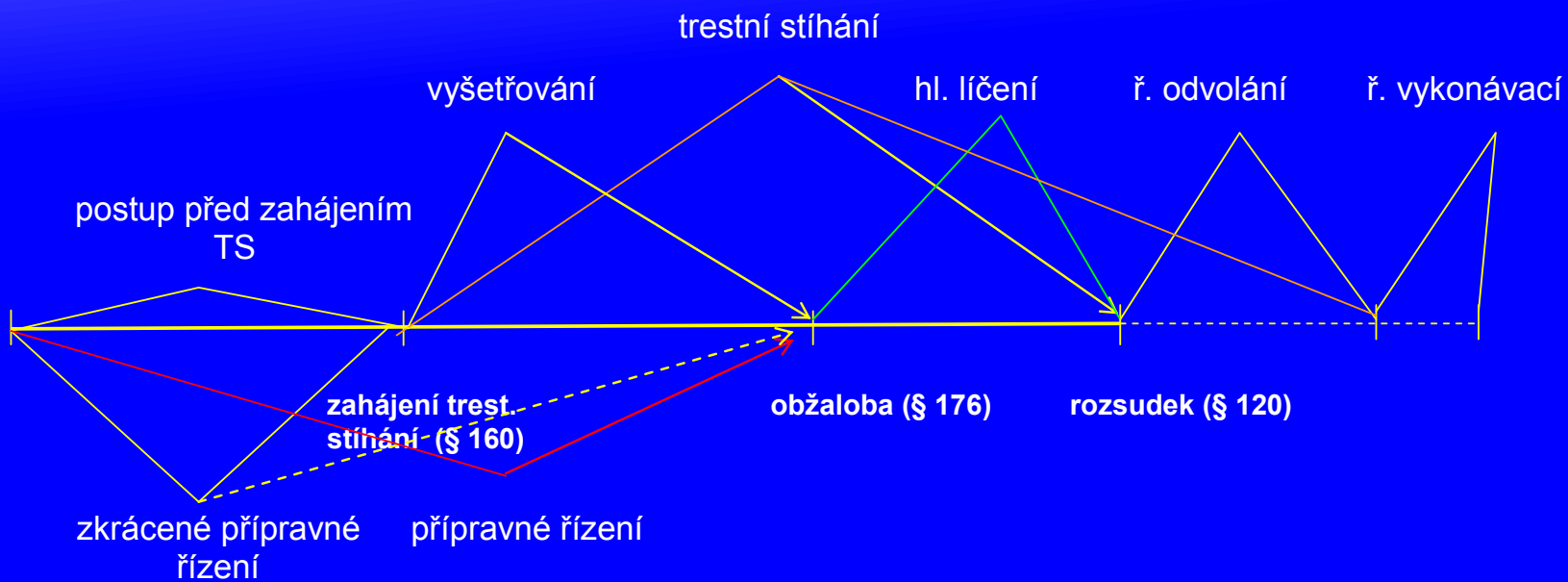
Prof. JUDr. Jaroslav Fenyk, Ph.D., DSc.

2. 5. 2019

Stádia trestního řízení

- ❑ Trestní řád rozeznává následující stádia:
 - Přípravné řízení
 - Předběžné projednání obžaloby
 - Hlavní líčení
 - Opravné řízení
 - Vykonávací řízení

Schéma průběhu trestního řízení podle českého trestního řádu



Přezkoumávání rozhodnutí v opravném řízení

- ❑ Podstata a účel opravného řízení
 - Vady skutkové (error in facto)
 - Vady právní (error in iure)
 - Vady procesního postupu (error in procedendo)

Zásady opravného řízení

Obecné principy:

- Zásada oficiality
- Zásada práva na obhajobu
- Zásada presumpce nevinny
- Zásada veřejnosti
- Zásada ústnosti a bezprostřednosti

Zvláštní principy:

- Revizní princip
- Apelační princip
- Kasační princip
- Devolutivní účinek
- Suspenzivní účinek
- Beneficium cohaesionis
- Zákaz reformationis in peius
- Zákaz dvojího ohrožení

Opravné prostředky

Řádné:

- Stížnost (§ 141 a násl.)
- Odvolání (§ 245 a násl.)
- Odpor (§ 314g a násl.)

Mimořádné:

- Dovolání (§ 265a a násl.)
- Stížnost pro porušení zákona (§ 266 a násl.)
- Obnova řízení (§ 277 a násl.)

Mimořádné opravné prostředky

- ◆ Směřují proti rozhodnutí, která jsou v době jejich podání již **pravomocná**, a to bez ohledu na skutečnost, zda už byla vykonána či nikoli.
- ◆ **Druhy** mimořádných opravných prostředků:
 - Dovolání
 - Stížnost pro porušení zákona
 - Obnova řízení

1. Dovolání (§ 265a a násl.)

- ♦ Lze podat pouze proti určitým pravomocným rozhodnutím soudů a jen z **taxativně** stanovených důvodů.
- ♦ Určeno k nápravě výlučně nejzávažnějších **právních vad** napadeného rozhodnutí nebo řízení mu předcházejícího, a to procesních i hmotně právních, **nikoli vad skutkových**.

Předmět a důvody dovolání

- ♦ Předmětem dovolání mohou být jen rozhodnutí uvedená v § 265a odst. 1, 2. Obecně lze dovolání podat proti rozhodnutí, které splňuje **současně** tyto podmínky:
 - ♦ Jde o **rozhodnutí soudu**
 - ♦ Bylo učiněno **ve věci samé**
 - ♦ Rozhodnutí je již **pravomocné**
 - ♦ Soud ve věci rozhodl **v druhém stupni**
 - ♦ Zákon proti rozhodnutí **dovolání připouští**

Rozhodnutí soudu ve věci samé

- ♦ Rozsudek, jímž byl obviněný uznán **vinným** a byl mu uložen trest, popř. ochranné opatření nebo bylo upuštěno od potrestání
- ♦ Rozsudek, jímž byl obviněný (obžalovaný) **zproštěn** obžaloby
- ♦ Usnesení o **zastavení** trestního stíhání
- ♦ Usnesení o **postoupení věci** jinému orgánu
- ♦ Usnesení, jímž bylo **uloženo ochranné opatření**
- ♦ Usnesení o **podmíněném zastavení** trestního stíhání
- ♦ Usnesení o **schválení narovnání**
- ♦ Rozhodnutí soudu druhého stupně, kterým byl zamítnut nebo odmítnut řádný opravný prostředek

Důvody podání dovolání – 1. část

- ♦ Ve věci rozhodl **nepříslušný soud**, nebo soud, který nebyl náležitě obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát nebo rozhodl soud vyššího stupně,
- ♦ Ve věci rozhodl **vyloučení orgán**,
- ♦ Obviněný **neměl** v řízení **obhájce**, ač ho podle zákona mít měl,
- ♦ Byla porušena ustanovení o **přítomnosti** obviněného v hlavním líčení nebo ve veřejném zasedání,
- ♦ Proti obviněnému bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv podle zákona bylo **nepřípustné**,

Důvody podání dovolání – 2. část

- ♦ **Bylo rozhodnuto** o postoupení věci jinému orgánu, o zastavení trestního stíhání, o podmíněném zastavení trestního stíhání, o schválení narovnání, **aniž byly splněny podmínky** pro takové rozhodnutí vymezené v příslušných ustanoveních trestního řádu,
- ♦ **Rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení,**
- ♦ Obviněnému byl uložen takový druh **trestu**, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným,
- ♦ Bylo rozhodnuto o **upuštění** od potrestání nebo o upuštění od potrestání s dohledem, **aniž byly splněny podmínky** stanovené zákonem pro takový postup,

Důvody podání dovolání – 3. část

- ♦ Bylo rozhodnuto o uložení **ochranného opatření**, **aniž byly splněny podmínky** stanovené zákonem pro jeho uložení,
- ♦ V rozhodnutí některý výrok **chybí** nebo je **neúplný**,
- ♦ Bylo rozhodnuto o **zamítnutí** nebo **odmítnutí** řádného opravného prostředku, **aniž byly splněny procesní podmínky** stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo byl v řízení mu předcházejícím dán některý shora uvedený důvod dovolání.

♦ Podání dovolání a jeho účinky:

- ♦ Zásadně u soudu, který ve věci rozhodoval **v prvním stupni**
- ♦ Ve lhůtě do **2 měsíců od doručení rozhodnutí**, proti němuž směřuje, tj. od doručení rozhodnutí soudu druhého stupně.
- ♦ Obsahové náležitosti dovolání
- ♦ **Centrální** devolutivní účinek (vždy rozhoduje Nejvyšší soud jako dovolací soud)
- ♦ **Nemá** suspenzivní účinek

Řízení u soudu prvního stupně:

- ♦ **Soud prvního stupně** v řízení o dovolání:
 - ♦ Činí opatření k **odstranění nedostatků** v náležitostech obsahu dovolání
 - ♦ **Doručuje** stejnopis dovolání a jeho odůvodnění podaného jednou oprávněnou osobou druhé oprávněné osobě
 - ♦ **Může** navrhnout **odložení** nebo **přerušeni výkonu** napadeného rozhodnutí
 - ♦ **Předkládá** spisy dovolacímu soudu

Oprávněné osoby:

- ♦ **Nejvyšší** státní zástupce
- ♦ **Obviněný** prostřednictvím obhájce

Řízení u dovolacího soudu:

- ◆ Dovolací soud
- ◆ **Typy jednání** dovolacího soudu (veřejné a neveřejné zasedání)
- ◆ Rozsah přezkumné činnosti dovolacího soudu:
 - ◆ Dovolací soud přezkoumá zákonnost a odůvodněnost zpravidla **jen těch výroků** napadeného rozhodnutí, proti nimž bylo podáno dovolání, a správnost postupu řízení, jež jim předcházelo,
 - ◆ Tuto přezkumnou činnost provádí zpravidla **jen v rozsahu** a z důvodů uvedených v dovolání,
 - ◆ **Nepřezkoumává** tu část napadeného rozhodnutí a jemu předcházejícího řízení, která se týkají osoby, ohledně níž dovolání podáno nebylo, jestliže tímž rozhodnutím bylo rozhodnuto o více osobách

Rozhodnutí dovolacího soudu:

- ◆ Usnesení o **odmítnutí** dovolání učiněné bez meritorního přezkoumání napadeného rozhodnutí a řízení jež mu předcházelo
- ◆ Usnesení - **přikázání** soudu, aby rozhodl o chybějícím výroku nebo doplnil neúplný výrok.
- ◆ **Sám rozhodne** o chybějícím výroku nebo o doplnění neúplného výroku
- ◆ Kasační rozhodnutí – **zrušení** napadeného rozhodnutí nebo jeho části
- ◆ Usnesení o **zamítnutí** dovolání, pokud po přezkoumání napadeného rozhodnutí i řízení mu předcházejícího zjistí, že dovolání není důvodné.

2. Stížnost pro porušení zákona (§ 266 a násl.)

- ♦ Jen proti **pravomocnému** rozhodnutí soudu nebo státního zástupce (pouze výrok).
- ♦ Účelem je náprava **právních vad** pravomocných rozhodnutí (porušení zákona) nebo náprava vadného postupu řízení, které pravomocnému rozhodnutí předcházelo.
- ♦ Proti výroku o trestu jen je-li trest ve zřejmém nepoměru k povaze a závažnosti TČ, poměrům pachatele nebo ve zřejmém rozporu s účelem trestu
- ♦ Může podat pouze **ministr** spravedlnosti.
- ♦ Podává se k **Nejvyššímu soudu**.

- ♦ **Obsahové** náležitosti SPZ : musí být odůvodněna, který výrok, v jakém rozsahu a z jakých důvodů je napaden, ve prospěch nebo v neprospěch obv.

- ♦ **Centrální** devolutivní účinek (rozhoduje o něm vždy Nejvyšší soud)
- ♦ **Nemá** suspenzivní účinek (možnost odkladu nebo přerušeni výkonu rozhodnutí)

Řízení u Nejvyššího soudu:

- ♦ Typy jednání (veřejné a neveřejné zasedání)
- ♦ Rozsah přezkumné činnosti Nejvyššího soudu :
 - ♦ Přezkoumání zákonnosti a odůvodněnosti zpravidla **jen těch oddělitelných výroků** napadeného rozhodnutí, proti nimž byla podána SPZ, a správnost postupu řízení, které jim předcházelo
 - ♦ Přezkumnou činnost provádí **zpravidla jen v rozsahu a z důvodů** uvedených ve SPZ
 - ♦ **Nepřezkoumává** tu část napadeného rozhodnutí a jemu předcházejícího řízení, která se týká osoby, ohledně níž SPZ podána nebyla, jestliže tímž rozhodnutím bylo rozhodnuto o více osobách.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu:

- ♦ **Zamítnutí** stížnosti pro porušení zákona
- ♦ Nezamítne-li Nejvyšší soud SPZ a shledá-li, že zákon porušen byl, **vysloví** rozsudkem, že napadeným rozhodnutím, popř. jeho částí, nebo v řízení, jež takovému rozhodnutí předcházelo, byl **porušen zákon**.

3. Obnova řízení (§ 277 a násl.)

- ◆ Směřuje proti **taxativně** stanoveným pravomocným rozhodnutím soudu nebo státního zástupce:
 - ◆ Rozsudek
 - ◆ Trestní příkaz
 - ◆ Usnesení o zastavení trestního stíhání
 - ◆ Usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání
 - ◆ Usnesení o schválení narovnání
 - ◆ Usnesení o postoupení věci jinému orgánu.
- ◆ **Nemá** suspenzivní účinek (možnost odložení nebo přerušování výkonu trestu pravomocně uloženého v původním řízení)
- ◆ **Nemá** devolutivní účinek

- ◆ Účelem je odstranění nedostatků především ve **skutkovém zjištění**, na němž určité rozhodnutí spočívá.
- ◆ Rozhoduje se jen o otázce, zda **nové skutečnosti či důkazy**, které byly **dříve neznámé** orgánů činným v trestním řízení, jež ve věci rozhodovaly, mohou odůvodnit **jiné rozhodnutí**, než jaké bylo v původním řízení učiněno.

Důvody pro obnovu řízení:

- ♦ Vyšly najevo **nové skutečnosti** nebo **důkazy** orgánu činného v trestním řízení, o jehož rozhodnutí jde, dříve neznámé, které by mohly **samy o sobě nebo ve spojení** se skutečnostmi a důkazy již známými odůvodnit jiné rozhodnutí, než jaké bylo učiněno v rozhodnutí, jehož se návrh týká
- ♦ Některý z orgánů činných v trestním řízení v původním řízení porušil své povinnosti jednáním zakládajícím **trestný čin** a tato skutečnost byla kvalifikovaně zjištěna pravomocným rozsudkem.
- ♦ Na základě právního předpisu, který zcela nebo v části **Ústavní soud** nálezem zrušil, byl vydán soudem v trestním řízení rozsudek, jenž nabyl právní moci, ale nebyl dosud zcela vykonán.

Podání návrhu na obnovu řízení:

- ◆ O povolení obnovy řízení se rozhoduje **vždy jen na návrh** oprávněné osoby
- ◆ Návrh může být podán **ve prospěch i v neprospěch** obviněného (odsouzeného)
- ◆ **Obsah** návrhu
- ◆ Oprávněné osoby:
 - ◆ Státní zástupce
 - ◆ Obviněný
 - ◆ Osoby, které by mohly podat ve prospěch obviněné odvolání, tj. příbuzní obviněného v pokolení přímém, jeho sourozenci, osvojitel, osvojenec, manžel a druh
 - ◆ Obhájce obviněného v řízení proti uprchlému

Řízení o návrhu na povolení obnovy a rozhodnutí o něm

- ◆ Řízení obnovovací
- ◆ Rozhodnutí soudu o návrhu na povolení obnovy řízení

Řízení po povolení obnovy

- ◆ Po pravomocném povolení obnovy se v obnoveném řízení věc **znovu projedná a rozhodne**, a to buď v celém rozsahu, nebo v části, v které byla obnova povolena a původní rozhodnutí zrušeno.

Ústavní stížnost

- ◆ Podmínky a přípustnost
- ◆ Rozhodnutí Ústavního soudu o stížnosti

Usnesení o dovolání

U S N E S E N Í

Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání konaném dne ... o dovolání obviněného Michala Prokeše, nar. 30. května 1975 v Brně, trvale bytem Jasanova 1, Praha, t.č. ve výkonu trestu odnětí svobody ve Vazební věznici Šumperk, proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne ... sp. zn. ..., který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Okresního soudu v Jeseníku pod sp. zn. ..., t a k t o:

Podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. se dovolání obviněného Michala Prokeše **o d m í t á.**

O d ů v o d n ě n í:

Obviněný Michal Prokeš byl rozsudkem Okresního soudu v Jeseníku ze dne 20. 3. 2011 sp. zn. 3 VT 220/2011, uznán vinným trestnými činy loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zák., neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zák., (bod 1), trestným činem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. zák. (bod 2) a trestným činem podílnictví podle § 214 odst. 1 písm. a) tr. zák. (bod 3). Za tyto trestné činy byl odsouzen podle § 173 odst. 1 s použitím § 43 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody na dva a půl roku, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byly poškozené Lucie Nováková a Lenka Smetanová odkázány se svými nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Podle skutkových zjištění soudu prvního stupně se obviněný Michal Prokeš trestných činů loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zák. a neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zák. dopustil tím, že

- dne 2. 11. 2010 v době kolem 5.00 hod. v obci Sobotín, na chodníku u silnice č. 406, nedaleko areálu firmy MIX s.r.o., poté co dohonil zde procházející Lucii Novákovou, uchopil černou dámskou kabelku, kterou měla pověšenou přes rameno a pokusil se jí tuto kabelku z ramene strhnout, což se mu však nepodařilo, proto se začal se jmenovanou Lucií Novákovou o kabelku přetahovat, v důsledku čehož ji strhl pozpátku na zem, kde se tato udeřila i do hlavy, přičemž i s na zemi ležící poškozenou se o kabelku dál přetahoval a vzhledem ke své fyzické převaze a následnému prasknutí ucha kabelky, jí nakonec kabelku vytrhl a i s věcmi v ní uloženými, včetně peněženky s hotovostí ve výši nejméně 1.700,-- Kč, osobních dokladů poškozené, klíčů, kosmetiky, hracích šipek a platební karty vystavené na jméno poškozené k účtu vedenému Poštovní spořitelnou a platební karty KB vystavené na jméno poškozené k účtu u této banky, z místa činu odešel, čímž poškozené Lucií Novákové, jako vlastníkově všech uvedených věcí a hotovosti, způsobil celkovou škodu ve výši nejméně 2.880,-- Kč (bod 1);

trestný čin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. zák. měl podle zjištění tohoto soudu spáchat tím, že

- v přesně nezjištěné době od 22.30 hod. 28. 9. 2010 do 2:00 hod. dne 29. 9. 2010 v Sobotíně v restauraci U šaška na ulici Horníkova 12, po předchozí vzájemné domluvě s obv. Petrem Svobodou, jehož trestní stíhání pro tento skutek bylo zastaveno dle § 172 odst. 2 písm. a) tr. řádu, vzali Lence Smetanové, poté co Petr Svoboda odlákal hovorem její pozornost, k její škodě z ledvinky, kterou měla položenou těsně vedle sebe na sedačce, na níž seděla, mobilní telefon zn. Siemens C55 v hodnotě 2.070,-- Kč a hotovost ve výši nejméně 1.300,-- Kč, přičemž hotovost odcizil zcela nepochybně obviněný Michal Prokeš, který se tohoto jednání dopustil i přesto, že byl rozsudkem Okresního soudu v Jeseníku č.j. 43 VT 353/2008-269, ze dne 7. 2. 2008, v právní moci dne 15. 5. 2008, potrestán mimo jiné i za trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), e), odst. 2 trestního zákona, dílem ukončený ve stádiu pokusu podle § 8 odst. 1 trestního zákona, když z výkonu tímto rozsudkem uloženého trestu odnětí svobody v trvání deseti měsíců, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s dozorem, byl podmíněně propuštěn dne 25. 11. 2009 (bod 2);

trestného činu podílnictví podle § 214 odst. 1 písm. a) tr. zák. se měl dopustit tím, že

- ačkoliv věděl, že Petr Svoboda získal osobní motorové vozidlo tov. zn. Škoda Octavia GLXI, RZ 5A83208 včetně jeho výbavy tím, že jej odcizil Michalu Sladkému, tak v přesněji nezjištěné době dne 10. 1. 2010 v Rapoticích si z uvedeného vozidla vzal 4 gumové koberečky v úhrnné hodnotě 500,-- Kč a jednu textilní podložku ze zavazadlového prostoru v hodnotě 700,-- Kč, kteréžto následně používal ve svém vlastním vozidle (bod 3).

Rozsudek soudu prvního stupně napadl obviněný odvoláním směřujícím proti výroku o vině pod bodem 1) a proti výroku o trestu. Usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne ... sp. zn. ..., bylo odvolání obviněného podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítnuto.

Proti usnesení odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím svého obhájce v zákonné lhůtě dovolání v rozsahu odpovídajícím výroku o vině pod bodem 1) rozsudku soudu prvního stupně, pokud jím byl uznán vinným i trestným činem loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zák., a na něj navazujícímu výroku o trestu. Odkázal v něm na důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a namítl, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Znovu opakoval, že podle jeho přesvědčení byl skutek nesprávně posouzen též jako trestný čin loupeže, ač subjektivní stránku tohoto trestného činu nenaplnil. Uvedl, že z provedeného dokazování vyplynulo, že neměl v úmyslu poškodit Lucii Novákové cokoliv odcizit, a v těchto souvislostech připomněl, že motiv svého jednání věrohodně popsal, vysvětlil, proč poškozenou následoval a kontaktoval, a jak proběhlo celé jednání na místě samém. Obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud napadené usnesení Krajského soudu v Ostravě zrušil a aby tomuto soudu přikázal věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k dovolání obviněného uvedl, že s ohledem na skutková zjištění a zejména s poukazem na intenzitu, kterou obviněný použil, aby poškozené kabelku vytrhl, je zřejmé, že v posuzovaném případě nešlo o pouhé vytržení kabelky z držení poškozené, ale o násilí vůči poškozené ve smyslu ustanovení § 173 tr. zák., neboť obviněný překonal vůli poškozené kabelku nevydat. Státní zástupce neshledal žádnou vadu, kterou by bylo třeba odstranit cestou dovolání, a navrhl, aby Nejvyšší soud zjevně neopodstatněné dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.

Nejvyšší soud jako soud dovolací zjistil, že dovolání je podle § 265a

tr. ř. přípustné, že je podala včas oprávněná osoba a že splňuje náležitosti obsahu dovolání ve smyslu § 265f odst. 1 tr. ř. Shledal však, že dovolání obviněného je zjevně neopodstatněné. Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Z dikce citovaného ustanovení plyne, že ve vztahu ke zjištěnému skutku je možné dovoláním vytýkat výlučně vady právní. Zpochybnění správnosti skutkových zjištění nelze zahrnout do zákonem vymezeného okruhu dovolacích důvodů podle § 265b tr. ř., proto je též dovolací soud vázán skutkovými zjištěními soudu prvního stupně, event. soudu odvolacího, a těmito soudy zjištěný skutkový stav je pro něj východiskem pro posouzení skutku z hlediska hmotného práva.

V mezích uplatněného dovolacího důvodu lze namítat, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoliv o trestný čin nejde nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Na podkladě tohoto dovolacího důvodu nelze proto přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani prověřovat úplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani prověřovat úplnost provedení a správnost hodnocení důkazů ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř., poněvadž tato činnost soudu spočívá v aplikaci ustanovení procesních, nikoliv hmotně právních. Vedle vad, které se týkají právního posouzení skutku, lze vytýkat též „jiné nesprávné hmotně právní posouzení“. Rozumí se jím zhodnocení otázky, která nespočívá přímo v právní kvalifikaci skutku, ale v právním posouzení jiné skutkové okolnosti mající význam z hlediska hmotného práva.

Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. byl relevantně uplatněn v té části dovolání, v níž obviněný zpochybnil správnost právního posouzení skutku, byl-li posouzen též jako trestný čin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zák. Z hlediska napadeného rozhodnutí a obsahu dovolání je významná otázka, zda skutek obviněného vykazuje znaky trestného činu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zák., a to především po stránce subjektivní. Obviněný v dovolání (ale ani v odvolání) neuplatnil žádné výhrady, byl-li skutek právně posouzen i jako trestný čin neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zák.

Trestného činu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zák. se dopustí, kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci.

Z tzv. právní věty výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně se podává, že soud považoval za naplněné znaky uvedeného trestného činu, které spočívají v tom, že obviněný proti jinému užil násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci.

Skutková část výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně ve spojení s odpovídající částí odůvodnění rozhodnutí soudů obou stupňů obsahuje konkrétní skutková zjištění, která přesvědčivě vyjadřují zákonné znaky trestného činu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zák. Podstata jednání obviněného spočívala tom, že poté co dohonil poškozenou Lucii Novákovou, uchopil černou dámskou kabelku, kterou měla pověšenou přes rameno, a pokusil se jí tuto kabelku z ramene strhnout, což se mu však nepodařilo, proto se s ní začal o kabelku přetahovat, v důsledku čehož strhl poškozenou pozpátku na zem, i s na zemi ležící poškozenou se o kabelku dál přetahoval, až jí vzhledem ke své fyzické převaze a následnému prasknutí ucha kabelky nakonec kabelku vytrhl i se všemi věcmi v ní uloženými a z místa činu odešel.

Obviněný namítl, že ze skutkových zjištění uvedených v rozsudku soudu prvního stupně neplynou zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu loupeže. Poukázal na motiv svého jednání, tj. snahu přimět poškozenou k návratu do restaurace, a zpochybnil prokázání jeho úmyslu zmocnit se jakékoliv věci z majetku poškozené. S výhradami obviněného vůči právnímu posouzení skutku souhlasit nelze.

Násilím ve smyslu zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu loupeže se rozumí typicky použití fyzické síly k překonání nebo zamezení kladeného nebo očekávaného odporu. Násilí je prostředkem nátlaku na vůli poškozeného a ke zmocnění se cizí věci a zpravidla tedy zmocnění věci předchází. Musí být zjevné, že při zmocnění se věci je vůle poškozeného předchozím užitím násilí ovlivněna (vědomí fyzické převahy útočníka, obava před dalším násilím apod.). Podle ustálené praxe soudů jestliže napadený pevně věc svírá a snaží se klást odpor, který pachatel násilím překonává např. tím, že věcí cloumá, aby se jí již proti projevované vůli napadeného zmocnil, jde o násilí ve smyslu zákonných znaků § 173 tr. zák. (na rozdíl od situace nenadálého vytržení věci z ruky – k tomu též č. 19/1972 Sb. rozh. tr.).

V danyhch souvislostech není od věci dodat, že pro naplnění znaků trestného činu loupeže není relevantní, zda úmysl pachatele směřoval k trvalé dispozici s věcí, již se násilím zmocnil, či nikoli. Zmocněním se věci se totiž rozumí, že si pachatel zjedná možnost volně s věcí nakládat s vyloučením toho, kdo ji měl dosud ve své moci. Není rozhodné, zda si pachatel chtěl věc přivlastnit nebo ji jen přechodně užívat, popř. jinak s ní naložit, např. odevzdat jiné osobě, zničit ji apod. (k tomu č. 41/1967, 51/1976 Sb. rozh. tr.).

Závěr o formě zavinění je sice závěrem právním, vycházejícím však ze skutkových zjištění soudu, která vyplývají z provedeného dokazování a jejichž přezkoumání se s poukazem na uvedený dovolací důvod nelze domáhat. Námitky skutkové totiž nezakládají žádný z důvodů dovolání podle § 265b tr. ř., a proto ve vztahu k nim neexistuje zákonná povinnost soudu dovolání přezkoumat (srov. Též usnesení Ústavního soudu ze dne 7. 1. 2004, sp. zn. II. ÚS 651/02, ze dne 2. 6. 2005, sp. zn. III. ÚS 78/05 aj.). Tato zásada by mohla být prolomena pouze v případě, že skutková zjištění soudů jsou v extrémním nesouladu s provedenými důkazy; o takovou situaci se však nejedná. Z odůvodnění rozhodnutí soudů obou stupňů vyplývá přesvědčivý vztah mezi učiněnými skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů.

Soud prvního stupně opřel svá skutková zjištění o neměnnou výpověď poškozené Lucie Novákové, která též vyvracela obhajobu obviněného, že motivem jeho činu byla snaha přimět ji k návratu do restaurace. Přesvědčivě argumentoval, že obviněný použil násilí jak ve chvíli samotného napadení, tak i po pádu poškozené na zem při nenadálém trhnutí za kabelku, a nebyť této násilné formy útoku, kterou překonával odpor poškozené, obviněný by se jejích věcí nezmocnil. Upozornil i na následné chování obviněného, jeho útěk od poškozené a nezájem o její zdravotní stav, což přílehavě vyhodnotil jako doložení původního záměru obviněného získat za každou cenu majetkový prospěch na úkor poškozené, která se jevila jako snadná oběť činu i pro svoje ovlivnění alkoholem. Soud prvního stupně správně soustředil svoji pozornost k intenzitě použitého násilí, vyloučil možnost závěru o nenadálém vytržení kabelky z ruky poškozené a zdůraznil, že právě použité násilí posunulo majetkový útok do skutkového rámce trestného činu loupeže (strana 4 rozsudku soudu prvního stupně).

Odvolací soud úvahy soudu prvního stupně sdílel, označil je za správné. I on zdůraznil, že tvrzení obžalovaného, že chtěl s poškozenou navázat kontakt a že jeho úmyslem bylo přimět ji k návratu do restaurace, aniž by předtím s poškozenou komunikoval, je nevěrohodná. Připomněl, že obviněný spolu s Petrem Svobodou kabelku poškozené prohledali, nalezenou finanční hotovost si rozdělili napůl, přičemž všechny zbývající věci včetně kabelky zničili, vyjma tří kusů hracích šipek, které si obviněný ponechal. Taková situace i podle odvolacího soudu potvrzuje, že obviněný jednal v úmyslu za použití násilí zmocnit se cizí věci (strana 2 usnesení odvolacího soudu).

Se závěry soudů obou stupňů nelze než se ztotožnit. Jestliže se obviněný pokoušel z ramene poškozené strhnout kabelku a po prvním nezdařilém útoku se s poškozenou začal o kabelku přetahovat a nepřestal, ani když poškozenou strhl na zem, a přetahoval se o ni až do chvíle, než vzhledem ke své fyzické převaze a prasknutí ucha kabelky tuto poškozené vytrhl, načež z místa činu i s kabelkou odešel, pak je na místě učinit nejen závěr, že vůči poškozené užil násilí, ale též, že tak činil se záměrem zmocnit se jejích věcí. Naplnil proto všechny znaky skutkové podstaty trestného činu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zák. jak po stránce objektivní, tak i subjektivní, jak soudy obou stupňů správně vyvodily; jiné právní posouzení skutku v úvahu nepřichází.

Nejvyšší soud dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl, neboť je zjevně neopodstatněné. Rozhodl tak v neveřejném zasedání za splnění podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.

P o u ě n í: Proti tomuto usnesení není opravný prostředek přípustný.

V Brně dne ...

Předsedkyně senátu:
JUDr. Martina Kadlecová, v.r.

Za správnost vyhotovení: Eva Koukalová - *podpis*

Otázky?